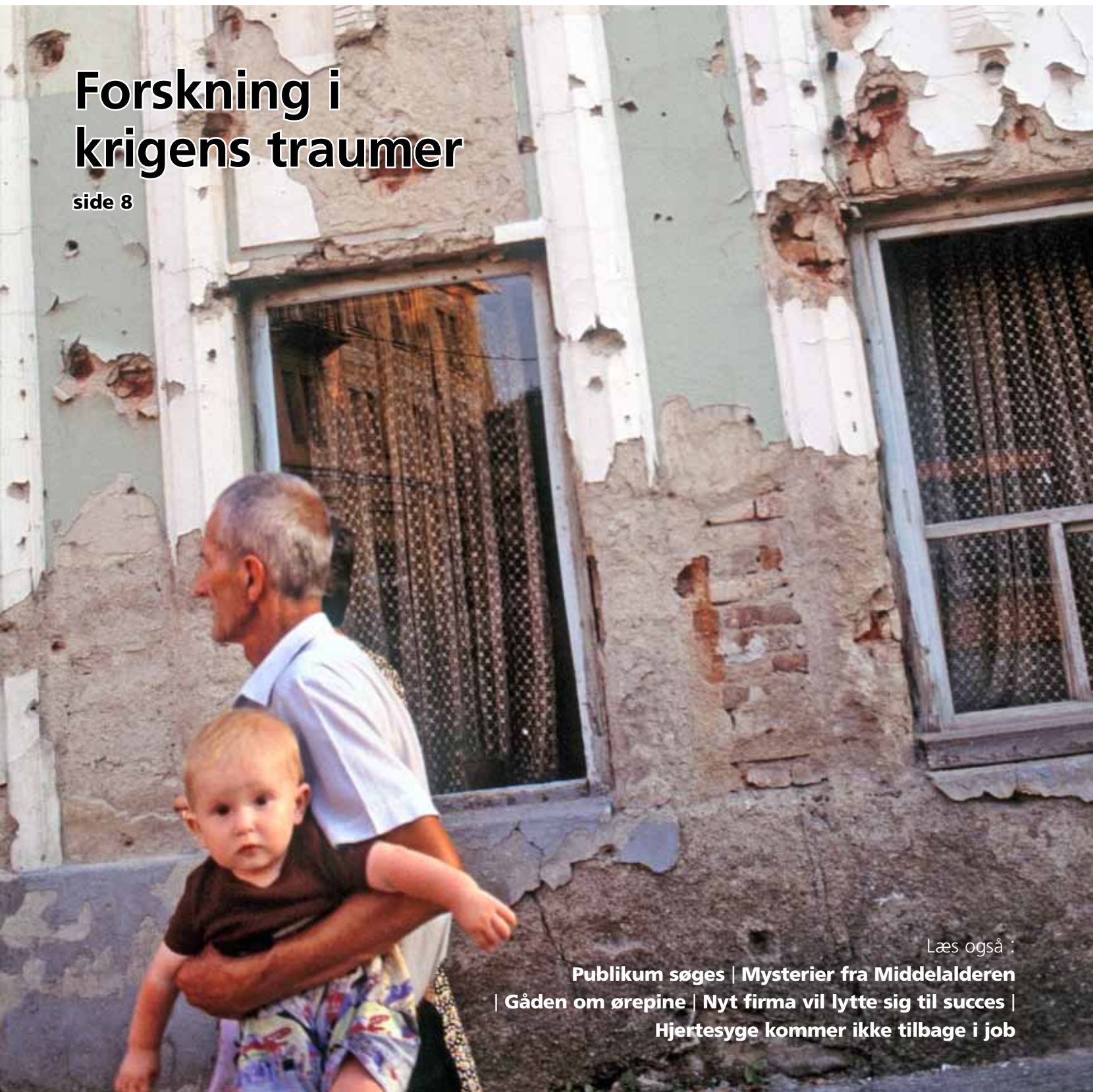

NYVIDEN

| SYDDANSK UNIVERSITET | MARTS 2010 · NR. 3

Forskning i krigens traumer

side 8

Læs også :

Publikum søges | Mysterier fra Middelalderen
| Gåden om ørepine | Nyt firma vil lytte sig til succes |
Hjertesygge kommer ikke tilbage i job

Positive protester

Når man tænker tilbage på sin studietid, tænker man sikkert på en, tid hvor pasta, ketchup og pulverkaffe nærmest var fast inventar i skabet. Men man mindes sandsynligvis også en tid, hvor man syntes, der var et stort behov for at ændre på tingenes tilstand på universitetet.

Hos disse datidens studerende, hvor udvalget af kolonialvarer i køkkenskab formentlig nu er blevet noget mere varieret, får man ofte indtryk af, at de synes, nutidens studerende er forkælede og uden gnist og mod til at protestere og engagere sig.

Jeg tilhører den generation af studerende, der – som nogle af de første – begyndte at råbe op i 60'erne. Pastaen havde dengang endnu ikke holdt sit indtog i Danmark, så den stod mest på makrelmadder. Men jeg må sige, at når jeg ser på nutidens studerende – blandt andet her på Syddansk Universitet – så ser jeg en hel masse engagerede unge mennesker, der brænder for deres studie og bruger meget tid og mange kræfter på det.

Så når de unge på Københavns Universitet protesterer mod regeringens nedskæringer, ser jeg det som et godt og positivt tegn på, at de synes, at deres studie og dermed deres fremtid er vigtig.

– Når jeg ser på nutidens studerende, ser jeg en masse engagerede unge, der brænder for deres studie.

Det samme synes den pige, som jeg mødte en februar-morgen ved universitetet, hvor hun måtte trække sin cykel gennem ufarbare snedriver: Hun skulle til undervisning – snedriver eller ej. Men selv om viljen er der, er det ikke altid, protester fører til noget, ligesom

pigen heller ikke har nogen indflydelse på vejrgudernes trang til at kaste sne på cykelstierne.

Indflydelse på studierne har de studerende på Syddansk Universitet til gengæld netop haft stor mulighed for at få. I sidste halvdel af februar startede vi nemlig den lovpligtige undersøgelse af undervisningsmiljøet, som alle undervisningsinstitutioner skal lave. Undersøgelsen sætter for tredje gang blandt andet spot på det psykiske miljø og på de æstetiske og fysiske rammer på universitetet. Syd-

dansk Universitet har bygget undersøgelsen op med blandt andet lokale brugerundersøgelser og fokusgrupper, som giver de studerende mulighed for at "sætte knappenåle" nøjagtig dér, hvor de ser problemerne. Dermed kan vi bedre se, hvor der er brug for forbedringer, når vi om nogle måneder har fået samlet svarene i undersøgelsen.

Af Jens Oddershede, jod@sdu.dk

Indhold

- Publikum søges **side 4**
- Korttidsterapi har ringe effekt **side 8**
- Mysterier fra Middelalderen **side 12**
- Nyt firma vil lytte sig til succes **side 16**
- Hjertesygge kommer ikke tilbage i job **side 18**
- Gåden om ørepine **side 21**

Mysterier fra Middelalderen

Han er kemiker og har gjort det til et af sine specialer at løse gåder. En af hans næste opgaver bliver at finde ud af, om Tycho Brahe døde af en forgiftning **side 12**

Ensomme dommere

Vi ved for lidt om deres arbejde **side 4**

Lyt som en øgle

Ny teknologi udnytter firmens superhørelse **side 16**

Svage hjerter koster

Hjertepatienter er dyre for samfundet **side 18**

Gåden om ørepine

Lidelsen skal kulegraves **side 21**

Publikum søges

Alt for få borgere overværer retssager, og det efterlader domstolene med et problem

Danskerne ved for lidt om, hvad der sker i de danske retssale. De fleste af os har aldrig overværret en retssag, og vores forestillinger om, hvordan det foregår, stammer typisk fra medierne eller fra film.

Derfor bør domstolene gå i offensiven. For eksempel bør de dagligt lægge et referat ud på nettet, hvori de beskriver dagens afgørelser. Desuden kunne mange dommere overveje, om de er synlige nok i offentligheden.

Som situationen er nu, står det danske samfund nemlig med et problem. Vi lever ikke op til grundloven, som bygger på, at borgerne har indsigt i det arbejde, der foregår på landets domhuse. Samtidig betyder vores manglende kendskab til retssystemet, at der nemmere opstår misforståelser og myter om, hvad man bliver straffet for, og hvor længe man eventuelt skal være bag tremmer.

Sådan lyder det fra Vibeke Borberg, som arbejder på en ph.d.-afhandling ved Juridisk Institut på Syddansk Universitet. Ifølge hende har Danmark ellers en lang tradition for åbne domstole. Førhen blev retlige mellemværender således afgjort på tinge, hvor de lokale mødte op og eksemplvis overværede, hvilken straf der skulle tilgå Jens Peter for at have stjålet en ko.

– I dag er det meget få mennesker, der dukker op til en retssag, som de ikke selv er involveret i. En del af forklaringen er selvfølgelig, at de fleste er på arbejde, når retten er åben. En anden er, at vi vælger at få vores informationer via pressen, og det er et problem. Det siger jeg ikke for at genere medierne, men fordi de naturligvis opererer ud fra nogle journalistiske kriterier i stedet for juridiske. Derfor giver de ikke et repræsentativt billede af, hvad der foregår i retssalene, siger Vibeke Borberg.

– I sagen om Peter Brixtofte kan jeg huske, at vi jurister havde en indbyrdes konkurrence om at gætte, hvad overskrifterne blev i næste dags aviser, men det lykkedes os aldrig.

Vibeke Borberg, forsker

Tvind, Brixtofte og det store bogtyveri

Hun er selv jurist og har en fortid som advokat i en lang række sager – også af de spektakulære slags, som eksempelvis det store bogtyveri fra Det Kgl. Bibliotek, Tvind-sagen og som forsvarer for daværende borgmester Peter Brixtofte.

Alle tre sager appellerede til medierne, og pressen dækkede dem da også intensivt. I det store bogtyveri var det familien og den nærmest Scherfigske embedsmand, der havde stjålet værdifulde bøger hele livet og gemt dem derhjemme for så at sælge dem og score kassen.

Tvind mindede lidt om en sekt med mystikken om den lukkede fond og Amdi Pedersen som den uhyggeligt karismatiske leder, der nærmest kunne få sine folk til hvad som helst. >

<

Brixtofte-sagen havde X-factor, fordi den handlede om en kendt person, der havde ført sig frem med store armbevægelser, og som nu faldt for åbent tæppe.

– I sagen om Peter Brixtofte kan jeg huske, at vi jurister havde en indbyrdes konkurrence om at gætte, hvad overskrifterne blev i næste dags aviser, men det lykkedes os aldrig. Medierne lagde vægt på andre ting, end vi gjorde, siger SDU-forskeren og uddyber: – Hvis du spørger folk, hvad sagen handlede om, tror jeg, at de fleste vil fokusere på regningerne for de dyre rødvine. I virkeligheden udgjorde de kun en meget lille del af de beløb, som Brixtofte i alt blev dømt for uretmæssigt at have disponeret over. Men for at forklare den øvrige del krævede det, at man satte sig ind i nogle udviklede kommunale regnskabsregler og habilitetsproblemer. Derfor var Brixtofte-sagen i lighed med Tvind i virkeligheden meget kompliceret at referere ud fra en juridisk vinkel.

Forkert opfattelse

Mediernes dækning giver altså ikke nødvendigvis borgerne en afgørende bedre indsigt, påpeger Vibeke Borberg.

FAKTA

Vibeke Borberg

Vibeke Borbergs ph.d.-afhandling er tværfaglig, og hun gennemfører den ved Juridisk Institut og Center for Journalistik på Syddansk Universitet. Vibeke Borberg lægger blandt andet op til, at der er behov for en nyfortolkning af grundlovens § 65. Hidtil har der næsten ikke været forsket i, hvordan domstolene er forpligtet til at leve op til grundlovens krav om offentlighed i retsplejen.

Hun henviser desuden til en undersøgelse fra Advokatrådet, som viser, at danskerne ved meget lidt om domstolenes afgørelser. De tror, at domstolene dømmer markant mildere, end de rent faktisk gør.

I samme undersøgelse bliver de adspurgte stillet over for en række konkrete sager og gerningsmænd, og her viser det sig, at de selv idømmer mindre fængselsstraf end domstolene.

I stedet ønsker danskerne straffe, der har en genoprettende effekt – eksempelvis konfliktråd, samfundstjeneste og behandling.

– Den undersøgelse er et godt eksempel på, at der er en kløft mellem retspraksis og danskernes opfattelse af, hvordan domstolene dømmer. Det bliver vi nødt til at forholde os til, fordi det handler om tillid og mistillid. I sidste ende kan mistilliden jo føre til selvtægt, som vi for eksempel har oplevet det i forbindelse med en række røverier hos guldsmede. Eller da en 16-årig dreng ved Århus sidste år blev kørt ned af ejeren til en bil, som den 16-årige forsøgte at stjæle, siger Vibeke Borberg.

I forbindelse med sin afhandling har hun tilbragt et halvt år i USA som gæsteforsker på Boston University School of Law. Formålet var blandt andet at studere, hvordan den amerikanske ret fortolker offentlighed i retsplejen.

– Det var meget lærerigt. Samtidigt var det tankevækkende at opleve, hvor synlige de amerikanske højesteretsdommere er. Når de giver foredrag, er det et tilløbsstykke for mange mennesker. Herhjemme ved de færreste, hvilke personer der udgør vores Højesteret, selv om det er landets højeste appelinstans. Efter min mening kunne disse dommere godt overveje at træde lidt mere frem og synliggøre, hvad de laver. De kunne også deltage i visse typer interviews i medierne uden at de af den grund bliver mindre professionelle, vurderer Vibeke Borberg.

Hun forventer at indlevere sin afhandling inden sommerferien.

Af Kent Kristensen, kk@sdu.dk

Informationsmøde om efteruddannelse

**Kom og hør sociolog og trendrådgiver
Emilia van Hauen tirsdag den 16. marts
kl. 17 på Syddansk Universitet i Odense.**

Krisen har accelereret et skift i tidsånden – som gør det nødvendigt med efteruddannelse. En ny tidsånd er på vej. Den handler om at ville gøre en forskel. Efter 30 års fokus på identitet og selvudvikling, ønsker vi nu at finde vores livsformål og gøre noget i fællesskab med andre.

Emilia van Hauen taler om den nye tidsånd, om hvordan vi bruger det nye værdilandskab bedst muligt og om at dyrke de rigtige kompetencer for at blive fremtidssikret.

På informationsmødet kan du møde undervisere og studerende fra master- og diplomuddannelserne og høre om kurser og uddannelser på deltid.

■ **Se programmet og tilmeld dig til informationsmødet på www.sdu.dk/efteruddannelse**

Foto: Miklos Szabo

Du kan ringe til os på tlf. 65 50 10 54 eller sende en e-mail på efteruddannelse@sdu.dk

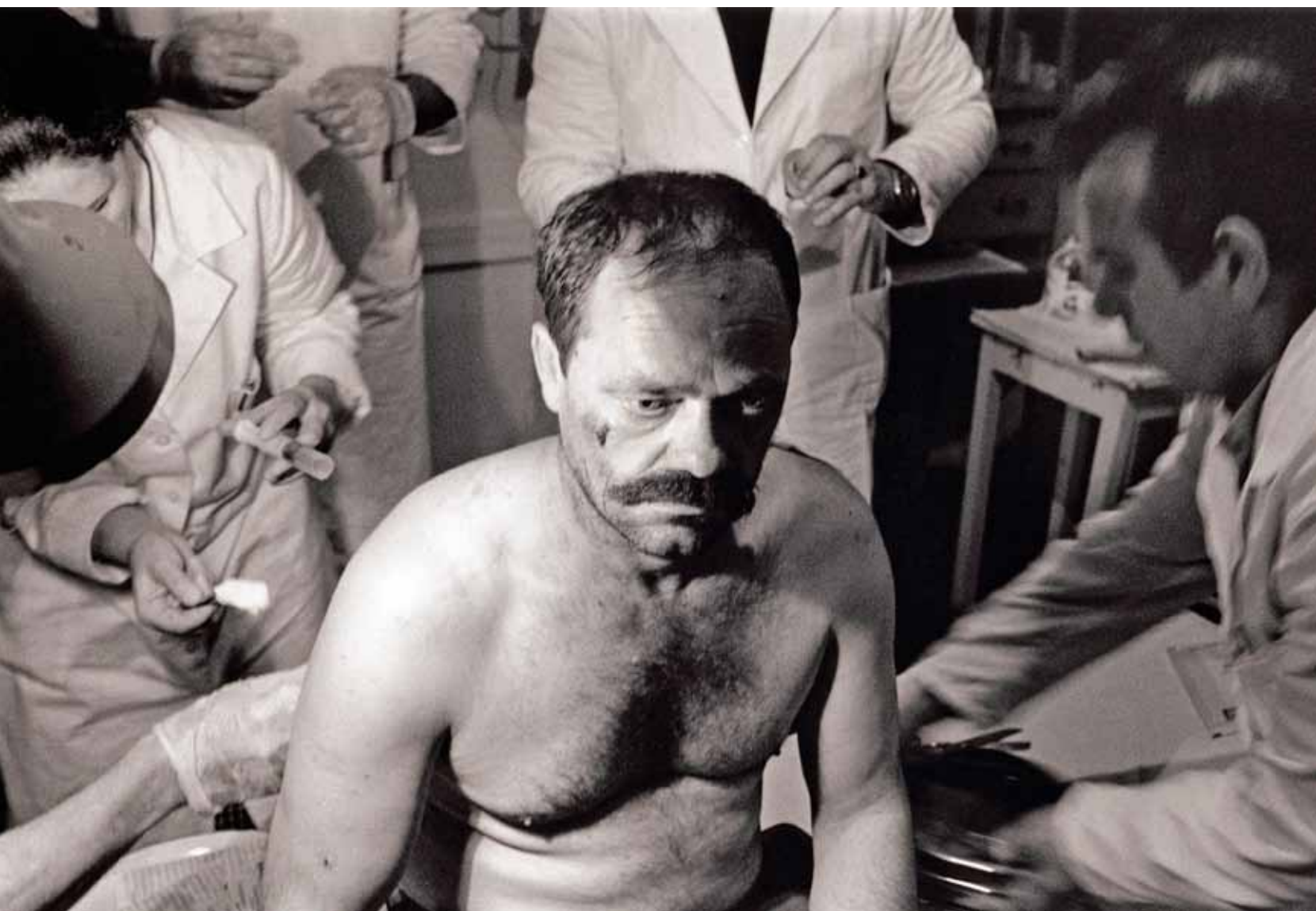
SYDDANSKUNIVERSITET.DK

Korttidsterapi har ringe effekt

Traumatiserede flygtninge kan ikke nøjes med 16 ugers behandling, viser undersøgelse fra Syddansk Universitets nye Videnscenter for Psykotraumatologi

Flygtninge, der er traumatiserede af voldsomme begivenheder som krig, fængsling og tortur, kan ikke nøjes med få måneders behandling for deres traumer.

Det viser et projekt, som Videnscenter for Psykotraumatologi har foretaget for det psykiatriske team i Holstebro. Flygtninge havde alle fået svære psykiske og sociale problemer som følge af deres

oplevelser under borgerkrig og forfølgelse. Undersøgelsen, der er offentliggjort i bladet "Torture", dokumenterer, at der kun er en beskedent effekt efter 16 ugers psykoterapeutisk behandling.

– Flygtninge har ofte andre svære lidelser sammen med angst og depression, og derfor strækker de hidtidige behandlingsforløb sig som regel over et til to år. Men da der er meget lange ventetider – op til to år – på at få behandling på landets 15 rehabiliteringscentre, presses centrene til at forkorte behandlingerne, så ventelisterne kan komme væk, siger professor Ask Elklit, der leder Syddansk Universitets nye Videnscenter for Psykotraumatologi.

– Umiddelbart lyder det jo godt, at flygtninge kommer hurtigere i behandling, men hvis den behandling, de tilbydes, kun har en beskedent effekt, er det ikke den vej, man bør gå, siger han.

De traumatiserede flygtninge har alle været igennem et 16-ugers forløb med kognitiv adfærdsterapi, som regnes for effektivt til mennesker med posttraumatiske stressforstyrrelser – ofte forkortet PTSD.

– Terapien er velegnet til mennesker med afgrænsede lidelser, men flygtninge har det ofte lige så dårligt som de dårligste af de patienter, der er under psykiatrisk behandling, og mange af dem er medicineret, så de har et behov for andre, mere omfattende og længerevarende behandlinger, siger Ask Elklit.

Han har i mange år forsket i den psykologiske krisetilstand, mennesker befinder sig i, når de har været udsat for en livstruende begivenhed.

Hver 10. rammes af PTSD

For fem år siden oprettede han således en forskningsenhed på Aarhus Universitet, men Ask Elklit og hans forskningsgruppe er nu rykket til Odense som en del af Syddansk Universitets satsning inden for psykologi.

Centrets opgave er at indsamle og udvikle viden om, hvilke situationer der traumatiserer mennesker, og hvilke efterreaktioner der kan opstå, når de har været udsat for en traumatisk hændelse, blandt andet PTSD.

Mange flygtninge har svære psykiske og sociale problemer som følge af deres oplevelser under borgerkrig og forfølgelse. Foto: Scanpix.

– Det er omkring 30 år siden, at man identificerede bestemte symptomer, f.eks. søvnløshed, mareridt og koncentrationsbesvær hos mennesker, efter at de havde været udsat for noget livstruende. I starten var man rimelig optimistisk og mente, at lidelsen PTSD kunne overvindes med familiens hjælp, men forskningen har vist, at lidelsen er mere kompliceret og hos en tredjedel udvikler sig til en kronisk lidelse, siger Ask Elklit.

I dag vurderer man, at PTSD rammer mindst hver 10. dansker, og der er generelt en forventning om, at mennesker, som har haft en traumatisk oplevelse, kan få psykologisk krisehjælp til at bearbejde eftervirkninger af chokket, hvad enten det drejer sig om bilulykker, røverier, overgreb eller dødsfald.

– Det er vigtigt, at de hjælpes dygtigt, præcist og effektivt, så vi forsker i forskellige behandlingsmetoder for at tilvejebringe større viden om, hvordan de virker, og hvem der kan have gavn af dem. Desuden rådgiver vi myndigheder, faggrupper, organisationer m.fl. om indsatser, der retter sig mod bestemte grupper, som lider af følgerne af traumatiske oplevelser, siger Ask Elklit.

Undersøgelsen af de traumatiserede flygtninge er en af flere, der beskæftiger sig med mennesker, som er flygtet fra deres hjemland til Danmark. Men centret er også involveret i projekter, der forsøger at hjælpe incestofre, voldtægts ofre, kvinder, der har forladt en voldelig ægtemand, familiemedlemmer til mennesker, der er døde af kræft, samt mennesker, der har været ramt af katastrofer som eksempelvis den store eksplosion i Kolding-forstaden Seest, hvor en fyrværkerifabrik sprang i luften i november 2004 og anrettede massiv materiel skade.

FAKTA

PTSD

PTSD – Post Traumatic Stress Disorder – er en belastende tilstand af vedvarende stress og anspændthed med symptomer som:

- Angstprægede flashbacks til den traumatiske situation
- Hel eller delvis fortrængning af den traumatiske situation og undvigende adfærd i forhold til situationer, der kan minde om traumatet
- Irritation, vrede, aggressivitet, nervøsitet og angst samt søvnproblemer
- Koncentrations- og hukommelsesbesvær
- Vanskeligheder ved at udtrykke (positive) følelser

I Seest har vi lavet en håndfuld undersøgelser, hvor vi har kunnet vise at både børn og voksne har haft flerårige psykiske følger af ulykken i november 2004. Vi er netop ved at færdiggøre en ny undersøgelse baseret på et program, hvor 100 skolebørn, der havde tegn på PTSD, fik 15 timers behandling fordelt over fem dage på skolen. Behandlingen sluttede sidste år, og vi kan se, at den har haft en betydelig effekt, selv om der er gået lang tid siden katastrofen, siger Ask Elklit. Den dag, en anden katastrofe sker, bør man sætte ind langt tidligere med screening og en opsøgende behandling. Et område, som videnscentret gerne vil arbejde mere med, er udvikling af metoder, der kan hjælpe patienter med livstruende sygdom og deres familier.

– Undersøgelser viser, at man kan reducere dødeligheden blandt patienter med hjertekarsygdomme betydeligt, hvis de undervejs behandles for depression og dødsangst.

Ask Elklit, professor

– Undersøgelser viser, at man kan reducere dødeligheden blandt patienter med hjertekarsygdomme betydeligt, hvis de undervejs behandles for depression og dødsangst, så det vil være et oplagt forskningsområde, hvis vi kan skaffe midler til det, siger Ask Elklit, som også efterlyser en samlet indsats for at sikre metodeudvikling inden for psykotraumatologien.

Og han vil gerne være med til at sætte sit præg på indsatsen, for Videnscenter for Psykotraumatologi har ambitioner om at udvikle sig til et nationalt videnscenter, som kan føre Danmark op på internationalt niveau i kvalitetsudviklingen af krisehjælp.

Af Bente Dalgaard, bda@sdu.dk

VINDMØLLEPARK

Miljøvenlige alternativer til traditionel energi skal helst kunne holde til lidt af hvert. Derfor har vi brug for nye talenter, der ikke mister pusten. Som graduate i Energinet.dk kan du se frem til at udfolde din faglighed i krydsfeltet mellem samfundsnytte, moderne energipolitik og internationalt samarbejde. Sammen med nogle af landets allerbedste hoveder kommer du nemlig til at sætte dit præg på nogle af de største anlægsprojekter i Danmarks historie. Har du lyst til at være helt uundværlig? Så tjek energijob.dk

coreworkers.dk

**Skru op for mulighederne
Bliv graduate i Energinet.dk**

ENERGINET/DK
helt uundværlig

| Fra 1. maj til mig først | –

– Danskernes kultur har populært sagt ændret sig fra »1. maj til mig først«. Det gør sig også gældende i trafikken, hvor trafikanterne i stigende grad først og fremmest tænker på sig selv, egen sikkerhed og fremkommelighed. Men det er grundlæggende for vores kultur og demokrati, at vi tager ansvar både for egen sikkerhed og for fællesskabet. Den gensidige respekt er altafgørende, også i trafikken.

Dominique Bouchet, professor på Institut for Marketing og Management, til FavrskovPosten

| Omskoling |

– Erhvervsstrukturerne ændrer sig i disse år, og det, vi skal tjene penge på i Danmark i fremtiden, er ikke det, vi har tjent penge på indtil nu. Så der skal omskoling og efteruddannelse til. Vi tilbyder at efteruddanne folk med en mellemlang uddannelse til bachelor-niveau med en teknisk diplomuddannelse, som sidestiller medarbejderne med ingeniører.

John Erland Østergaard, professor og institutleder på Institut for Sensorer, Signaler og Elektronik, til Jyllands-Posten

| Nødhjælp |

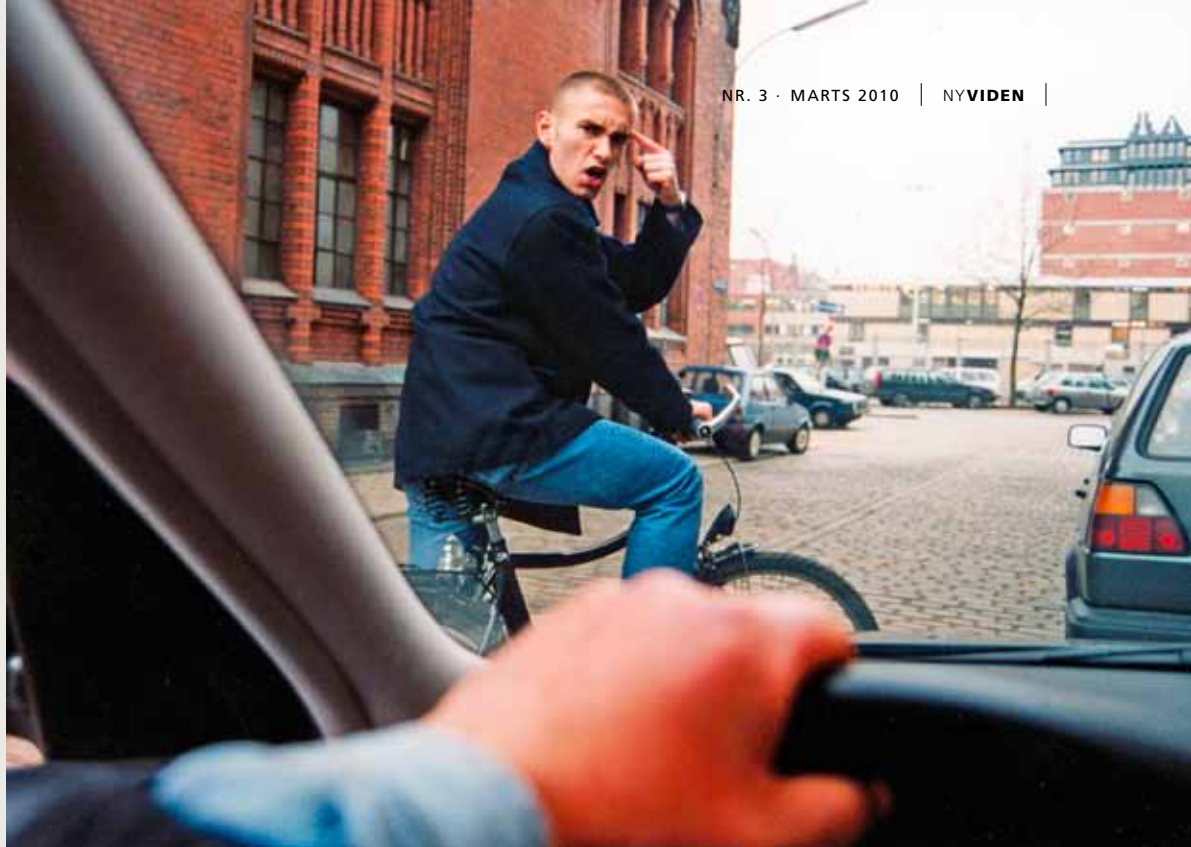
– Organisationerne skal passe på, at de ikke indretter deres hjælp efter, hvad der er mest sexet, eller hvilken nødhjælp der giver mest feel-good.

Dannie Kjeldgaard, professor på Institut for Marketing og Management, til Information

| Vækst i grænsehandel |

– Danskerne har fokus på prisen i krisetider. Grænsehandelens styrke er, at der er penge at spare, og det betyder øget omsætning hos grænsekoebmændene. Fra nærområdet er der flere som krydser grænsen, når de skal købe ind. Der er også et stigende antal familier, som tager en udflugt til grænseområdet, når der skal købes stort ind af de mest populære grænsevarer.

Susanne Bygvrå, lektor ved Institut for Grænsforskning, til Flensborg Avis

Danske trafikanter tænker i stigende grad på sig selv, egen sikkerhed og fremkommelighed, mener SDU-professor Dominique Bouchet. Foto: Scanpix.

| Udbudsregler |

– Udbud er en meget rigid aftaleproces, der ikke tillader megen dialog eller drøftelser om, hvordan opgaven skal være. Det står i vejen for et fornuftigt samarbejde.

Michael Steinicke, professor på Juridisk Institut, til DI Business

| Valentinsdag |

– Valentinsdag dukker op hist og pist i disse tv-serier, og derfor kommer amerikanske traditioner tættere på os. Men de kræfter, der især skubber på med valentinsdag er detailhandlen. I denne uge er der lyserøde bånd alle steder, lige meget om man skal i Bilka eller boghandlen. Om det virker, skal jeg ikke kunne sige.

Nils Arne Sørensen, lektor på Institut for Historie, Kultur og Samfundsbeskrivelse, til Jyllands-Posten

| Boligpriser |

– Hvis vi ser forventningerne fortsætte op i samme hurtige tempo i de kommende måneder, så risikerer vi relativt hurtigt at ende i en situation, hvor

prisniveauet igen kommer op i nogle uholdbare niveauer.

Morten Skak, lektor på Institut for Virksomhedsledelse og Økonomi, til Børsen

| Den biologiske forskel |

– Der vil altid være en rest biologisk forskel mellem måden, mænd og kvinder håndterer livet på, som vi ikke kan "ligestillinge" os ud af. Så selvom nutidens midaldrende mænd helt klart er blevet bedre til at tale om deres følelser, er det stadig mere naturligt for kvinder at gøre. Mænd kan lære meget af kvinder om måden at håndtere tab på.

Kaare Christensen, professor på Institut for Sundhedstjenesteforskning, til Berlingske Tidende

| Ny trend: Kasseret mad |

– Selv om de nok ikke selv vil indrømme det, så er det at spise mad fra skraldespanden en udtryksform og en måde at skille sig ud på, ligesom vi har set det med secondhand-bølgen. Alt i dag er datomærket, og forbrugerne

er blevet frataget ansvaret for selv at vurdere maden, inden de spiser det. De, der tømmer skraldespande, trods den bureaukratisering og tilbagekæmper sig ansvaret.

Per Østergaard, lektor på Institut for Marketing og Management, til Fyens Stiftstidende

| Villy Søvnald |

– Folk kan godt lide følelsesladet politik og udtalelser, som vi forstår, men på den anden side er ikke alle og specielt ikke alle SF's vælgere til fald for den mere populistiske tone.

Klaus Levinsen, lektor på Institut for Statskundskab, til Jydske Vestkysten

| Gensyn med fattigfirserne |

– Der er ingen politikere, der sådan for alvor har snakket om og lagt op til besparelser for nu. Forløbet dengang var mere langvarigt og dramatisk end det, vi har nu. Krisebevidstheden er slet ikke på det niveau, som den var dengang.

Poul Erik Mouritzen, professor på Institut for Statskundskab, til Politiken

Mysterier fra Middelalderen

Kaare Lund Rasmussen har gjort det til sit speciale at løse gåder. Tycho Brahes død er en af dem

Han er udset til at være ham, der skal løse gåden om, hvorvidt Tycho Brahe døde af en forgiftning. Og han har allerede en plan om, hvordan det skal ske.

Kaare Lund Rasmussen er kemiker ved Institut for Fysik og Kemi på Syddansk Universitet. Han har blandt andet specialiseret sig i at måle kviksølvindholdet i knogler fra Middelalderen.

Det er den ekspertise, han skal bruge, når han og en række andre forskere efter planen drager til Tjekkiet til november for at studere resterne af den berømte danske astronom, som er begravet i Prag.

– Jeg håber at få mulighed for at måle kviksølvindholdet i det massive væv fra lårbensknoglen. Det væv blev dannet cirka ti år før hans død, og derfor kan resultaterne fortælle noget om kviksølvbelastningen i en længere periode af hans liv, fortæller Kaare

Lund Rasmussen, der også gerne vil have en prøve fra Tycho Brahes hofteskål. Vævet herfra udskiftes i løbet af cirka tre år og vil altså være et barometer for de sidste par år af astronomens liv.

SDU-forskeren vil samtidig analysere skægrester fra Tycho Brahe:

– Jeg vil skære et skæghår i 3-4 bitte små stykker og måle kviksølvindholdet. Det stykke, som sad tættest på hans ansigt, er en dag gammelt, det næste to dage og så videre. På den måde kan vi også se, om kviksølvværdierne ændrede sig væsentligt de sidste dage af hans liv. I det hele taget gælder det om at finde hans gennemsnitsværdi og derefter vurdere, om det steg, fortæller Kaare Lund Rasmussen.

Hvis han får prøver fra lårben, hofte og skæg, kan han lave en tidslinje, som viser kviksølvbelastningen i Tycho Brahes krop igennem de sidste ti år af hans liv.

Mystisk død

Tycho Brahe betragtes som grundlæggeren af den moderne astronomi og er en af de mest kendte europæiske videnskabsmænd i renæssancen. Han døde pludseligt under en middag i Prag, 54 år gammel.

Det skete for godt 400 år siden, og op igennem tiderne har der været spekulationer om, hvad der egentlig skete.

En sejlivet myte fortæller således, at han døde af, at hans blære sprang, fordi han af ren høflighed ikke gik ud at tisse under et fint middagsselskab.

Andre påstår, at årsagen var en blærebetændelse. Og så er der også dem, der mener, at han døde på grund af en kviksølvforgiftning – enten fordi han selv brugte meget store mængder kviksølv som medicin, eller fordi en fjende brugte det som et giftmiddel til at slå ham ihjel. – Jeg tager prøverne med tilbage til Syddansk Universitet, hvor jeg kan måle ned til 0,1 nanogram per gram knogle – eller en 10 milliardtedel af et gram. Forhå-

bentligt kan resultaterne bidrage til en større forståelse for, hvad der er sket, siger Kaare Lund Rasmussen.

Det er langt fra første gang, at han skal trække nogle svar ud af et skelet. Kaare Lund Rasmussen var således blandt de første

– Jeg håber at få mulighed for at måle kviksølvindholdet i det massive væv fra lårbensknoglen.

Kaare Lund Rasmussen, kemiker

Sagen om Tycho Brahe er langt fra den første, hvor Kaare Lund Rasmussen skal forsøge at trække nogle svar ud af et skelet. Gennem årene har han analyseret fund lige fra stenalderen til renæssancen, men frem over vil han fokusere på Middelalderen. Her er han fotograferet i forbindelse med en undersøgelse af Knud Den Hellige. Arkivfoto: Geert Mørk

forskere i verden, der kunne udpege de munke, som havde haft særlige akademiske opgaver i Middelalderen.

Det skete på Øm Kloster i Midtjylland, hvor han og kollegaen ved Retsmedicinsk Institut på Syddansk Universitet, Jesper Boldsen, fik adgang til skeletterne. Ved at måle kviksølvindholdet i knoglerne lykkedes det at finde frem til fire munke, der tydeligvis havde en særlig status i forhold til de andre.

De fire havde markant højere værdier end andre, og da munkene levede et tilbagetrasket liv på klostrene, kan de forhøjede mængder sandsynligvis kun have to forklaringer.

Enten har de været blandt dem, som producerede klosterets håndskrevne bøger. Man ved, at munkene anvendte rødt blæk til at dekorere (illuminere) teksterne, og at det røde farvepigment ofte indeholdt kviksølvulfid.

– Måske har munkene suttet på pennen for at få spidset penslens hår tilstrækkeligt til at lave et flot og præcist bogstav. Hvis de

har gjort det gennem et langt liv, kan de have fået betragtelige mængder kviksølv, siger Kaare Lund Rasmussen.

En anden forklaring er, at de fire munke fungerede som klostrets læger. Dengang rådede klostrene over de bedste hospitaler, hvor særligt uddannede munke behandlede de syge med urter og kviksølv.

Forskerholdet har også været i Syditalien i byen Montella for at analysere knogler fra et kloster dér, og Kaare Lund Rasmussen håber at få adgang til et Benediktinerkloster, hvor man ved, at der har været et stort forbrug af farver i håndskrifterne.

– Måske har munkene suttet på pennen.

Kaare Lund Rasmussen, kemiker

Gådefuld opdagelse

Selv om SDU-forskeren er internationalt anerkendt for sine evner til at studere sporstoffer i knogler, understreger han, at svarene langt fra giver sig selv.

En sag fra Nivågård ved Hørsholm spøger således stadig. De velbevarede knogler fra en 5-årig dreng var fundet ved en stenal-

– læg it til din bachelor

cand.it.

it-vest
samarbejdende universiteter

>_gå nye veje.
Sæt dine spor.

Når du vælger cand.it. efter din bachelor, tager du et innovativt valg. Du kan komme til at udvikle og udnytte it-teknologi inden for det område, du brænder for, hvad enten det er ledelse, kommunikation, design eller noget helt fjerde.

>_læs mere på
www.cand-it-vest.dk

derboplads, og via en kulstof-14-datering fastslog Kaare Lund Rasmussen, at barnet havde levet for cirka 7450 år siden. Men samtidig konstaterede han, at drengens skelet havde store mængder arsen i sig.

- Først troede vi, at stoffet stammede fra nogle jernbanesveller ved gravpladsen.

Men da vi tog nogle jordprøver, indeholdt de ikke arsen, fortæller Kaare Lund Rasmussen.

Prøver fra andre skeletter i området afslørede også forhøjede mængder af arsen, og forskerne begyndte at spekulere i, om forklaringen skulle findes i føden.

Benrester fra datidens fisk blev analyseret, men svaret lå heller ikke her.

- Så tænkte vi på tang. Det kunne jo godt have været en foretrukket spise blandt denne gruppe, og da tang indeholder ret store mængder arsen, virkede den løsning ret oplagt, siger Kaare Lund Rasmussen.

For en sikkerheds skyld tjekkede forskerne også knogleresterne fra en række landdyr i området – blandt andet vildsvin og hjort. De indeholdt også arsen.

- Så røg den teori, for disse dyr spiste jo hverken fisk eller tang, fortæller Kaare Lund Rasmussen, der sammen med kollegerne sidste år havde en artikel om Nivågård-sagen i det internationale tidsskrift "Journal of Archaeological Science".

- I dag er jeg mest tilbøjelig til at tro, at arsenen kom fra tang, der gennem årene er blevet skyllet hen over bopladsen. Men eksemplet viser, at vi skal være grundige, inden vi konkluderer, fastslår han.

Af Kent Kristensen, kk@sdu.dk

Kaare Lund Rasmussen og det øvrige forskerhold har også været i Montella i Syditalien for at analysere knogler og håndskrifter fra det lokale kloster. Foto: Tove Holm Petersen.

Nyt firma vil lytte sig til succes

Forskning i firbens superhørelse kan anvendes til produkter inden for overvågning og beskyttelse

Firben hører bedre end mennesker og de fleste andre dyrearter. De små øgler er især gode til at afdække, hvor lyde kommer fra, og de egenskaber vil firmaet Lizard Technology udnytte i udstyr, der kan bruges til avanceret overvågning eller til at beskytte soldater i krig.

Firmaet, der blev startet sidste år, har kontakt til flere større virksomheder inden for sikkerhedsindustrien og regner med at have første kontrakt i hus inden for få måneder. Indtil videre er direktør Bjarne Jønke dog eneste ansatte i Lizard Technology, der har kontor i Forskerparken i Odense. Al forskning og udvikling foregår nemlig på Syddansk Universitet, hvor lektor Jakob Christensen-Dalsgaard fra Biologisk Institut står for grundforskningen i firbens høreegenskaber, mens forskere på det højteknologiske Mærsk McKinney Møller Institut udvikler denne viden til computerchips, som kan kopiere de små øglers lyd- og retningssans.

– Teknologien kan for eksempel bruges i overvågningskameraer. Når kameraerne hører en lyd, kan de dreje sig mod lyden og filme i den retning, fortæller Morten W. Jørgensen, der er videnskabelig assistent på Mærsk Institut.

Teknikken kan også gøre nytte i sensorer rundt om en militærlejr. Sensorerne vil opfange lyde fra køretøjer eller personer, der nærmer sig, og give nøjagtige advarsler til soldaterne inde i lejren.

– Firbenets høreegenskaber er faktisk lavet om til matematiske modeller, som kan sættes ind i meget forskelligt udstyr, siger Morten W. Jørgensen.

SDU-forskerne har således bygget en lille robot med to små mikrofoner, der gør det ud for ører. Hvis man fløjter, følger den pænt efter, fordi den kan høre, hvor lyden kommer fra. Og den kan – ligesom et firben – lynhurtigt skifte retning, hvis man flytter sig.

Lyde får retning

Lizard Technology og Syddansk Universitet arbejder også sammen om en anden opfindelse, som kan hjælpe det menneskelige øre med at tyde, hvor forskellige lyde kommer fra.

– Når lyd sendes igennem hovedtelefoner, bliver det rigtig svært at skelne, hvor lyde kommer fra. Folk der har deltaget i en telefonkonference, ved, hvor umuligt det er at holde styr på de enkelte stemmer. Men vi kan lave stemmerne om og placere dem i rummet, så de bliver lettere at skelne fra hinanden, siger Morten W. Jørgensen.

Opfindelsen kan bruges i helikoptere og kampfly, hvor piloten hele tiden får meldinger – fra kolleger i luften og på jorden samt fra flyets sikkerhedssystem. Men også inden for spilleindustrien er der store muligheder.

Syddansk Universitet leverer ikke kun forskning og udvikling til Lizard Technology. Aktieselskabet Science Ventures, der ejes af Syddansk Universitet, har også skudt penge i det innovative firma.

Af Bente Dalgaard, bda@sdu.dk

Lektor Jakob Christensen-Dalsgaard med den første robot, der hører som et firben. Foto: Hung Tien Vu.

FAKTA

Firbens hørelse

Firbens og øglers særlige evne til at fornemme, hvor lyde kommer fra, og hvor stor afstanden er til lyd-kilden, skyldes, at de bogstaveligt talt har hul fra det ene øre til det andet.

Trommehinderne sidder i hver ende af et rør, der går tværs gennem kraniet. Lyde kan derfor nå både indersiden og ydersiden af trommehinden, og firbenet kan meget præcist retningsbestemme en lyd, fordi den trommehinde, der er nærmest lyden, stimuleres mere end den anden.

Hjertesygge kommer ikke tilbage i job

Hjertepatienter koster mange penge og forlader jobmarkedet før tid. SDU-forsker har undersøgt de økonomiske konsekvenser af folkesygdommen og foreslår øget fokus på individuel behandling

De flere end 150.000 danskere, der lider af en livsstilsrelateret hjertesygdom, koster hvert år sundhedsvæsenet milliarder af kroner. I gennemsnit er de årlige omkostninger for en hjertepatient helt præcist 22.500 kroner højere end for gennemsnittet af øvrige danskere. Det viser en ny undersøgelse, som sundhedsøkonom Marie Kruse fra Syddansk Universitet står bag. Hun forsvarer i april en ph.d.-afhandling om de samfundsøkonomiske konsekvenser af sygelighed og dødelighed blandt hjertepatienterne.

Marie Kruse har nærstuderet sundheds- og sygdomsforløb hos 300 hjertepatienter, som har deltaget i en stor sundhedsundersøgelse, der tidligere er lavet af Statens Institut for Folkesundhed (SIF) ved Syddansk Universitet. Hjertepatienterne er omkring de 60 år og tilhører gruppen med såkaldt dårlig socioøkonomisk baggrund. Det er i denne gruppe, man finder langt de fleste med livsstilsrelaterede hjerteproblemer, som kommer til udtryk i alt fra hjertekramper til blodpropper i hjertet – såkaldt iskæmisk hjertesygdom. Og ud over den socioøkonomiske baggrund er gruppen karakteriseret ved overvejende at være mænd. Ved at kigge på såvel hjertepatienternes svar i sundhedsundersøgelsen som på deres sygejournaler har Marie Kruse kunnet bereg-

– Der er en kraftig tendens til at man forlader arbejdsmarkedet, når man rammes af en iskæmisk hjertesygdom. Også selv om man kun er i starten af 50'erne.

Marie Kruse, sundhedsøkonom

ne præcis, hvad hver enkelt patient koster samfundet. Eksempelvis kan hun se, hvor meget mere, det koster at behandle en hjertepatient, der ryger, end en, der er røgfri. Det er i øvrigt gennemsnitligt 7.700 kroner om året.

– Omvendt har hjertepatienter, der har dyrket motion og ikke har røget, lavere sundhedsomkostninger end hjertepatienter, der har haft en usund livsstil, fortæller sundhedsøkonomen.

Viden kan bruges forebyggende

I en anden delundersøgelse sammenlignede Marie Kruse de 300 hjertepatienter med en såkaldt referencegruppe. Den bestod af 1.500 personer, der ligeledes havde deltaget i SIF's store sundhedsundersøgelse, men som til trods for, at de på alle måder minder om hjertepatienterne og har samme baggrund og livsstil, ikke har haft problemer med hjertet.

– Her kunne jeg gå ind og kigge på hver enkelt person og se, om det var tilfældigheder eller små afvigelser, der afgjorde, om de blev ramt af hjertesygdom eller ej.

Samtidig kan jeg med en vis sikkerhed forudsige, hvordan det vil gå dem fremover, og det er en viden, der blandt andet giver gode muligheder for at forebygge. Men ikke mindst kunne jeg altså se

præcis, hvilke omkostninger der har været forbundet med hver især og dermed nærmest på øre beregne samfundsudgifterne på en person med og uden livsstilsrelateret hjertesygdom, forklarer Marie Kruse.

Forlader jobbet i utide

Men det er ikke kun sundhedsbudgettet, der påvirkes af hjertepatienterne, afslører en anden del af afhandlingen. Ved igen at sammenligne de to grupper af raske og hjertesyg fandt Marie Kruse ud af, at dem, der rammes af hjerteproblemer, i gennemsnit forlader arbejdsmarkedet 0,8 år tidligere end referencegruppen.

– Det lyder ikke af så meget. Og det skyldes, at de personer, jeg har undersøgt, tilhører en gruppe, der typisk stopper på arbejdsmarkedet omkring 60-års alderen. Men som sundhedsøkonom er

– **Fra den stol, hvor jeg sidder, ser det ud som om, man kunne gøre en større indsats for de yngre hjertepatienter.**

Marie Kruse, sundhedsøkonom

jeg selvfølgelig interesseret i at se på alle faktorer, der har indflydelse på, om man bidrager til samfundet eller ej, siger Marie Kruse.

Hendes beregninger viser, at den gennemsnitlige dansker bidrager positivt til samfundsøkonomien i alderen 24-60 år.

– I al den øvrige tid er de jo sådan set et passiv for samfundet, hvis man tager de økonomiske briller på. Derfor er det væsentligt at kunne beholde folk så længe som muligt på arbejdsmarkedet, siger Marie Kruse, der undervejs gjorde en opdagelse, der fik hende til at se rødt på bundlinjen.

Det viste sig nemlig, at det selv blandt noget yngre hjertepatienter kun er en forsvindende

lille del, der kommer tilbage på arbejdsmarkedet, efter at deres hjertesygdom har vist sig.

– Der er en kraftig tendens til, at man forlader arbejdsmarkedet, når man rammes af en iskæmisk hjertesygdom. Også selv om man kun er i starten af 50'erne. Det synes jeg er meget bekymrende, både for økonomien og når man ser på det enkelte menneskes identitet, siger Marie Kruse og foreslår, at der arbejdes hårdere på at hjælpe den enkelte tilbage i job.

– Jeg er ikke kliniker, men fra den stol, hvor jeg sidder, ser det ud som om, man kunne gøre en større indsats for disse yngre hjertepatienter. Blandt andet ved at gøre rehabiliteringen meget mere individuel, siger hun.

Hun understreger, at formålet med afhandlingen er at pege på nogle af de udfordringer, som samfundet står over for, hvis udviklingen med flere livsstilssygdomme og færre til at betale omkostningerne fortsætter.

– Produktion er ikke alt. Det er klart. Vi har et sundhedsvæsen, fordi vi gerne vil redde liv og gøre noget for sundheden. Men det er også dyrt at være dygtig til at holde folk i live. Derfor er der stort behov for at tænke på den lange bane og ruste sig til fremtiden. Det kan man – ud over ved at hjælpe hjertepatienterne tilbage i job – blandt andet gøre ved at satse på en mere differentieret indsats for at oplyse dem, der er i risikogruppen, siger Marie Kruse.

Af Dan Hansen, dan@sdu.dk

FAKTA

Marie Kruse og hendes afhandling

Marie Kruse har et godt øje til halvgamle, syge mænd. De er i hvert fald omdrejningspunktet i hendes ph.d.-afhandling om økonomiske konsekvenser af sygelighed og dødelighed blandt patienter med livsstilsrelaterede hjertesygdomme, set fra et samfundsperspektiv.

Marie Kruse bliver den første SIF'er, der får sin ph.d. fra Syddansk Universitet, som fusionerede med SIF – Statens Institut for Folkesundhedsvidenskab – per 1. januar 2007. Forsvaret finder sted den 15. april.

Hun er nu ansat som videnskabelig assistent ved Center for Anvendt Sundhedstjenesteforskning på Syddansk Universitet.

Gåden om ørepine

Forskere skal klarlægge øreproblemer hos 0-6-årige børn

Et stort forskningsprojekt om børns øreproblemer er netop begyndt i Region Syddanmark og Region Sjælland. Formålet er at klarlægge, hvorfor nogle børn bliver hårdt ramt af mellemørebetændelse, og i hvor høj grad børnene og deres familier påvirkes af generne.

– Børnene kan eksempelvis få tale- og indlæringsvanskeligheder, men også forældrene og de øvrige søskende påvirkes af sygdommen. Forældrene har typisk et højt fravær fra arbejdet, sover dårligt om natten og har generelt en forringet livskvalitet. Omfanget af disse problemer har man kun meget sparsom viden om, fortæller Christina Trankjær Ryborg fra Forsknings-

enheden for Almen Praksis ved Syddansk Universitet.

Hun er tovholder på projektet, og ifølge hende er antallet af børn med øreproblemer steget de seneste 30-40 år:

Ni ud af ti har problemer

– Ni ud af ti børn har i dag haft mellemøreproblemer, inden de bliver to år. Det skyldes blandt andet, at børn tilbringer meget tid i institutioner, hvor de smitter hinanden, mens de tidligere blev passet hjemme, siger Christina Trankjær Ryborg. Frem til maj tilbyder en række praktiserende læger fra de to regioner, at børn med øreproblemer kan indgå i undersøgelsen.

Som led i projektet har de pågældende læger været på kursus i den nyeste viden om øresygdomme og brugen af instrumenter til at undersøge børnene med. Et andet formål med undersøgelsen bliver at følge sygdomsforløbene. Hvorfor lider nogle børn meget af mellemørebetændelse? Hvorfor har nogle det kun en enkelt gang, mens andre får det mange gange. Og hvilken indvirkning har dræn? Det er en forskergruppe fra Forskningsenheden for Almen Praksis, Syddansk Universitet, som står bag projektet.

Af Kent Kristensen, kk@sdu.dk

Spillerforeningens direktør, Mads Øland, overrækker STUDY4PLAYER-certifikatet til souschefen på SDU's studiekontor, Annette Schmidt.
Foto: Mikkel og Thomas.

Sportsfolk blåstempler SDU ▲

Syddansk Universitet er særlig gode til at hjælpe elitesportsudøvere med at kombinere idræt og uddannelse. Universitet har professionelle rådgivere og velfungerende støtteordninger og udgør et forgangseksempel for andre. Sådan lyder skudsmålet fra Study4Player. Det er sportsudøvernes egen organisation, og den har til opgave at hjælpe de sportsfolk, som gerne vil studere.

På den baggrund har Study4Player netop givet Syddansk Universitet samt Roskilde Universitet hver et certifikat som symbol på, at organisationen blåstempler de to universiteters indsats. – Syddansk Universitet har gennem fire år haft et rådgivningscenter, Syddansk Elite, som blandt andet hjælper med at skræddersy et studium, der passer ind i sportsfolks hektiske hverdag, ligesom de sørger for, at den enkelte udøver får en mentor at

støtte sig til.

Blandt dem, der allerede har stiftet bekendtskab med ordningen, er håndboldspillerne Bo Spellerberg og Torsten Laen, fodboldspilleren Johan Absalonsen og ishockeyspilleren Kristian Lodberg.

Mennesker og robotter skal kommunikere

Den 43-årige lektor Kerstin Fischer vil lære mennesker og robotter at kommunikere med hinanden. Det skal ske ved, at en robot opnår en sproglig forståelse ved både at høre og se ting i en sammenhæng. Det kan eksempelvis være ved at høre sætningen "bolden triller" samtidig med, at robotten ser en bold, der triller. Den forskning kombineret med Kerstin Fischers øvrige indsats inden for det lingvistiske område har ført til, at hun netop har modtaget BHF-Fondens

Forskerpris 2010. Med prisen, der uddeles til en forsker på SDU i Sønderborg, følger en check på 100.000 kr. Pengene vil Kerstin Fischer bruge til et tre-måneders forskningsophold på Stanford University i Californien, hvor hun har fået et Visiting Scholarship. Studiet på det verdenskendte universitet er helt i tråd med den doktorafhandling, Kerstin Fischer er i gang med at skrive.

Fire SDU-forskere får elitepriser

Fire forskere fra Syddansk Universitet er blandt prismodtagerne af årets EliteForsk-priser. Professor Francesco Sannino, der leder SDU's nye grundforskningscenter i partikelfysik, modtager den store EliteForsk-pris på 1,2 millioner kroner. Den 41-årige forsker får prisen for sit originale forskningsarbejde. Det Frie Forskningsråds bestyrelse, der har udvalgt prismodtagerne, skriver

blandt andet:

"Francesco Sanninos forskningsarbejde er på et meget højt internationalt niveau. Det er originalt og spænder bredt lige fra kosmologi til partikelfysik".

Jonas Bloch Thorlund fra Institut for Idræt og Biomekanik og Martin V. Bennetzen fra Center for Eksperimentel Bioinformatik modtager begge EliteForsk-rejsestipendier på 300.000 kroner til meget talentfulde unge ph.d.-studerende.

Jonas Bloch Thorlund forsker i muskelfunktioner hos patienter, der har høj risiko for at udvikle slidgigt i knæet. Martin Bennetzen er i gang med at undersøge, hvordan proteinerne reagerer, når celler udsættes for forskellige former for stress, for eksempel stråling.

33-årige Christer Stenby Ejning får Ung Eliteforskerpris på 200.000 kr. til de mest talentfulde unge forskere under 35 år.

Han er adjunkt på Institut for Biokemi og Molekylær Biologi, hvor han forsker i lipidomics, som er et nyt forskningsområde, der forsøger at kortlægge alle cellens fedtstoffer. EliteForsk-priserne uddeles en gang om året for at belønne og synliggøre den indsats, som nogle af Danmarks dygtigste forskere yder.

Overlæge Kurt Højlund hædret

Efter indstilling fra blandt andet Diabetesforeningen har overlæge, dr.med. Kurt Højlund modtaget professor Niels Schwartz Sørensen Prisen. Kurt Højlund er overlæge på Odense Universitetshospital samt klinisk lektor på Diabetesforskningscentret, Syddansk Universitet.

Han forsker i insulinresistens (nedsat følsomhed for insulin) hos type 2-diabetikere og har medvirket til banebrydende forskningsresultater, som er publiceret i internationale, anerkendte tidsskrifter, og forskningen har også resulteret i flere prestigefyldte priser.

Professor Jan Oskar Jeppesen fra Institut for Fysik og Kemi på Syddansk Universitet er blevet tildelt Torkil Holms Forskningspris 2010. Foto: Nils Lund Pedersen.

Pris til SDU-kemiker ▲

Akademiet for de Tekniske Videnskaber (ATV) har tildelt professor Jan Oskar Jeppesen fra Institut for Fysik og Kemi på Syddansk Universitet Torkil Holms Forskningspris 2010. Prisen gives for hans nyskabende og originale forskning inden for organisk kemi.

ATV peger i sin motivation for at give prisen til Jan O. Jeppesen blandt andet på, at han har medvirket til at fremstille store og komplekse organiske molekyler med helt specielle funktionelle egenskaber. På denne måde har hans forskning eksempelvis bidraget til at opspore landminer, der ligger begravet i jorden eller sprængstoffer, der er skjult i bagage i en lufthavn. De komplekse molekyler genkender TNT. Samtidig sker der det, at molekylet skifter farve fra gult til grønt.

Jan O. Jeppesen er trods sine blot 37 år allerede internationalt anerkendt. Han har sin egen forskningsgruppe på Institut for Fysik og Kemi på Syddansk Universitet og har også tidligere modtaget store forskerpriser – heriblandt Hede Nielsen-prisen (2003) og Villum Kann Rasmussen-prisen (2009).

Millionstøtte til projekt i Jordan

Lektor Peter Seeberg fra Center for Mellemøststudier på Syddansk Universitet har fået en bevilling på 2,8 millioner kr. fra Udenrigsministeriet.

Pengene skal bruges til et toårigt projekt om undervisnings- og forsknings-samarbejde med jordanske universitetsinstitutioner. Projektets overordnede mål er at støtte Jordans bestræbelser på at udvikle sig til et videnssamfund, og derfor vil projektet udvikle og gennemføre uddannelses tilbud for jordanske og danske studerende med interesse i Mellemøststudier på højt fagligt niveau. Der bliver blandt andet tale om udveksling af danske og jordanske studerende og undervisere.

Projektet vil også skabe bedre adgang for studerende og forskere fra Jordan til et bredere felt af forskningsresultater og undervisningsmetoder. Center for Mellemøststudier vil endvidere udbygge sit forsknings- og konferencesarbejde med jordanske universitetsinstitutioner.

Centret håber på lang sigt at kunne oprette en afdeling af SDU i Jordans hovedstad.

Pris til undervisere i Sønderborg

To lektorer på SDU i Sønderborg, Irene Simonsen og Richard W. Jones, har modtaget BHH-Fondens Undervisningspris 2010. Prisen er på 50.000 kr. til hver, og uddelingen sker efter indstilling fra både studerende og kolleger. Irene Simonsen er studielektor på BA-uddannelsen i sproglig og kulturel formidling. Hendes fagområde er dansk sprog, især grammatik og fagsproglig formidling.

I Indstillingen, der sikrede Irene Simonsen prisen, lyder det blandt andet: "Undervisningen er velstruktureret og præget af en høj grad af bevidsthed om læringsveje og metoder med det klare mål, at den enkelte studerendes progression i videst muligt omfang støttes. Irene Simonsen går gerne utraditionelle veje".

Richard W. Jones, der kom til SDU i Sønderborg i 2007, har udviklet det mekatronikkursus, som har en central placering i civilingeniøruddannelsen på Mads Clausen Institutet. Han er en populær vejleder, blandt andet fordi han tilbringer megen tid sammen med de studerende og udviser et stort engagement i de studerendes ve og vel.

Kandidater afgav lægeløfte ➔

– Halvdelen af det, vi har lært jer, er forkert. Vi ved bare ikke hvilken halvdel.

Sådan sagde dekanen for Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Ole Skøtt, blandt andet, da 116 kandidater fra Syddansk Universitet for nylig skulle aflægge lægeløfte.

Ordene kom imidlertid med et glimt i øjet og var ikke møntet på de nyudklækkede læger. Citatet var derimod hentet fra en kandidatafslutning på et amerikansk universitet i 1940'erne, og Ole Skøtt brugte det til at understrege det vigtige i, at de unge læger tør stille spørgsmål.

– Sygehusvæsnet ændrer sig hele tiden. Ikke kun i behandlingsformerne men også i sin ledelse og med kravene om behandlingsgarantier. Og der skal bygges nye store hospitaler, mens de små nedlægges. Så I skal ud og være med til forandringerne, og derfor skal

åbenhed og lyst til at gøre tingene på nye måder gerne være vigtige værktøjer hos jer, sagde Ole Skøtt og fortsatte:

– De grundlæggende værdier mellem lægen og patienten har imidlertid ikke ændret sig så meget, og derfor er lægeløftet fortsat relevant. Ganske vist er nogle ældre læger måske kedede af, at tidligere tiders autoritet er forsvundet, men det er nok blot et udtryk for en generel udvikling, hvor befolkningen bliver bedre uddannet, og hvor der derfor ikke er samme holdning til skolelæreren, præsten og lægen som tidligere.

Efterfølgende aflagde de medicinske kandidater det løfte, som blev indført i 1815, og som blandt andet forpligter lægen til at drage omsorg for alle uanset social status, til at være omhyggelig og til at have tavshedspligt. Derefter talte studenterrepræsentanten, Morten Hansen, inden overlæge i Sundhedsstyrelsen, Birte Obel, holdt festforelæsningsen.

116 kandidater fra Syddansk Universitet skulle for nylig aflægge lægeløfte. Fotos: Martin Vikkelsø.

SDU-forskere i TIME Magazine

Det internationale magasin satte for nylig fokus på aldring

Professor Kaare Christensen og en række andre aldringsforskere fra Syddansk Universitet får en stor omtale i et særnummer af TIME Magazine. Særnummeret handler om aldring, og TIME Magazine fortæller, hvordan forskningsgruppen fra Syddansk Universitet for nylig har dokumenteret, at såfremt udviklingen i midllevetiden fortsætter som hidtil, vil hver andet af de danske børn, der bliver født i dag, blive 100 år. TIME Magazine beskriver også en række tilsvarende amerikanske forskningsgrupper, men Syddansk Universitet er det universitet, der bidrager med de ældste og mest specielle familier.

Forskerne forsøger nemlig at finde familier med usædvanligt gamle medlemmer for at se, om der er særlige kendetegn eller forhold, der kan forklare, hvorfor de netop bliver så gamle. I praksis drejer det sig om familier, der har flere medlemmer over 90 år, samt deres børn og ægtefæller.

Af Kent Kristensen, kk@sdu.dk

På billedet ses en af de familier, som forskerne prøver at lære af. Det er seks søstre, hvor den første døde som 89-årig, mens de øvrige alle rundede de 90 – og to af dem foreløbig også har fejret 100-års fødselsdag.

Afs.: Portoservice ApS, Postboks 9490, 9490 Pandrup